

Regisseur Shady El-Hamus (*De libi; Forever Rich; Crypto Boy*) brengt maandelijks een ode aan een bijzondere filmscène. Deze keer: de ogen van een kind in *Incendies*.

Incendies. Illustratie: Rolf Hermsen

Een groepje jongens van een jaar of tien staat als een kudde bijgedreven terwijl ze door volwassen mannen kaalgeschoren worden als schapen in het voorjaar. Hun donkere lokken vallen aan hun vieze blote voeten, terwijl de woestijn buiten sist en broeit. Heel langzaam beweegt de camera naar een van hen toe, een jongetje zoals alle andere jongetjes. Terwijl hij geschoren wordt, probeert hij telkens omhoog te kijken, in de lens.

Dit zijn de openingsminuten van *Incendies*, en nog voor je iets over het verhaal weet staat het eigenlijk allemaal al geschreven in de donkere ogen van die kleine jongen. Ogen die om hulp vragen, maar lijken te weten dat het, voor hem, waarschijnlijk al te laat is.

De film is gebaseerd op het gelijknamige toneelstuk van de Franse toneelschrijver Wajdi Mouawad en was de internationale doorbraak van **Denis Villeneuve**. De Canadese regisseur werd dusdanig geraakt door het verhaal over oorlog, trauma, geweld en tegengeweld, en de oneindige spiraal van verderf die uit dat alles voortkomt, dat hij het besloot te verfilmen.

Na de zeer beklemmende openingsminuten volgen we in *Incendies* een volwassen tweelingbroer en -zus die er na het overlijden van hun moeder achter komen dat hun vader nog in leven is, en dat ze een broer hebben van wiens bestaan ze niet afwisten. Hun moeder heeft voor haar overlijden twee brieven geschreven: één aan de broer en één aan de vader van de tweeling. Ze vraagt hen naar het Midden-Oosten af te reizen, hun verborgen geschiedenis te ontdekken en haar brieven aan de twee mannen te bezorgen. Terwijl de tweeling vervolgens, op zoek naar antwoorden, door het geboorteland van hun moeder

reist, zien we in flashbacks hoe haar leven zich ontvouwde. We komen erachter hoe deze familiegeschiedenis precies in elkaar steekt en uiteindelijk ook wie het mysterieuze jongetje uit de beginscène is.

Incendies kwam in 2011 uit en werd beroemd vanwege een enorme plotonthulling die je niet snel meer vergeet. De laatste tijd moest ik vaak aan de film denken, zonder precies te weten waarom. Soms word ik overvallen door een sterke drang om een film te herzien en vaak blijkt dan achteraf dat er in het heden iets speelt dat me als het ware op die film afstuurt.

In dit geval had de aanleiding overduidelijk moeten zijn – met het geweld dat zich dagelijks in Gaza afspeelt worden we continu geconfronteerd met familietragedies. In een recent stuk in *de Volkskrant* vertelde een coördinator van Unicef bijvoorbeeld dat inmiddels ieder kind in Gaza getraumatiseerd is door het aanhoudende geweld. Hij benadrukte dat hij in veel conflictgebieden is geweest, maar nog nooit een dusdanig erbarmelijke situatie voor kinderen heeft ervaren als nu.

Als je dat leest hoop je vurig dat deze kinderen zo snel mogelijk kunnen opgroeien in een tijd van vrede, maar je vreest tegelijkertijd dat ze de pijn van deze oorlog voor altijd met zich mee zullen dragen. Een oorlog woedt namelijk niet alleen door de huidige tijd, maar door verschillende generaties. Precies daarom is elke minuut dat een oorlog voortduurt er een te veel, want uit kinderen die op jonge leeftijd ernstige psychologische littekens oplopen, verdwijnt alle onschuld.

Dit alles maakt *Incendies* prachtig inzichtelijk en om die reden raakte de film me nu nog zoveel meer dan in 2011. Een diepe zwaarte bleef nog lang rondhangen, juist omdat de film niet alleen de wreedheid maar ook de schoonheid toont die ons als mensen in eerste instantie kenmerkt. De laatste zin uit het interview met de coördinator van Unicef is de moeite waard om hier nog maar eens te herhalen, en kan niet vaak genoeg herhaald worden: “Er moet zo snel mogelijk een permanente wapenstilstand komen.”

Uit de Filmkrant 466 (maart 2024) geschreven door Shady El-Hamus